

גישות למתן מענה לשונות לומדים

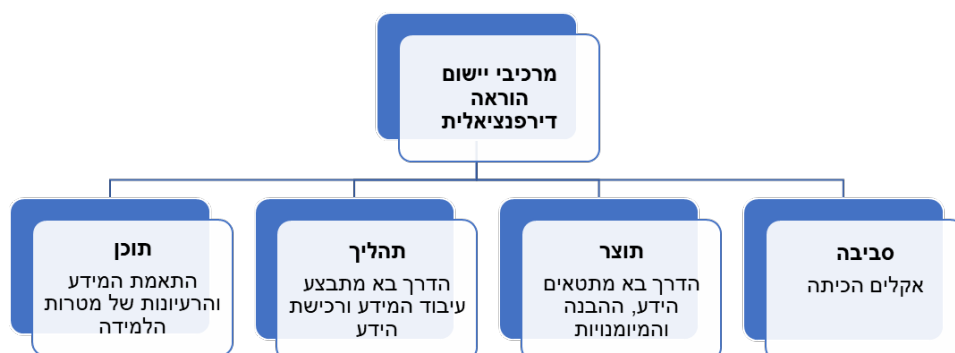
תוכן עניינים

1. גישות למתן מענה לשונות לומדים
1. הוראה דיפרנציאלית
2. הוראה קשובה Responsive Teaching
3. הוראה קשובת תרבות Culturally Responsive Teaching
4. עיצוב אוניברסלי ללמידה (UDL) Universal Design for Learning
5. הוראה פרסונלית
6. הוראה לפי מעגל למידה
7. חינוך הטרוגני
8. השוואת המאפיינים המרכזיים של הגישות השונות למתן מענה לשונות לומדים

הוראה דיפרנציאלית

העקרון בגישת הוראה-למידה מכון להתאמת התהליך החינוכי לתלמיד/ה באופן אישי על ידי ארגון גמיש של הלמידה מבחינת: תוכן, תהליך, תוצר, סביבת למידה תוך הפעלת הערכה מעצבת תדירה.

פרקטיקות מרכזיות ביישום הגישה: עבודה בקבוצות, כאשר הרכב הקבוצה נבנה בהתאם לשיקול דעת המורה, בחירה בין אפשרויות ללמידה ברמת התוכן (הנושא הנלמד), התהליך (סוג המשימה ומקורות המידע), התוצר (האופן בו מוצג הידע של הלומדים) וסביבת הלמידה.

הוראה קשובה Responsive Teaching

העקרון בבסיס הגישה מכוון למסע חשיבתי מאזור האי וודאות הלא אפקטיבי אל אזור אי הוודאות האפקטיבי ואל אזור הנוחות. המסע החשיבתי מתקדם דרך שלוש רמות חשיבה: **רמת התפיסה החושית** - לראייה של הנלמד, **רמת ההתבוננות** - ארגון חשיבתי של סביבות או חומרי קריאה וייצוגן באופן חזותי, **רמת ההבנה המושגית** - גישור הפער בין הוראה ללמידה.

פרקטיקות מרכזיות ביישום הגישה: **דיאלוג** מתמשך בין המורה לתלמיד/ה, הקשבה, ייצוג חזותי של ההבנה באמצעות ציור

אומנות ההוראה הקשובה מסע לימודי דיאלוגי המקדם הבנה (שור, גדרון, שטיימן, קירזנר-אפלבוים, 2019).

הוראה קשובת תרבות *Culturally Responsive Teaching*

העקרון בבסיס הגישה נשען על שילוב מקורות תרבותיים ולינגוויסטיים של תלמידים כמשאב שעליו ניתן לבסס הוראה ולמידה

פרקטיקות אפקטיביות של הוראה מגיבת-תרבות הן: למידה בקבוצות - למטרות הוראה דיפרנציאלית, למידה שיתופית, הוראת עמיתים, הוראה הדדית, משוב מגיב – משוב בונה ומקדם למידה באופן רגיש למרכיב התרבותי, דיגום – ביסוס הוראה מפורשת על דוגמאות המבוססות על התנסויות תרבותיות, לשוניות ואחרות של התלמידים

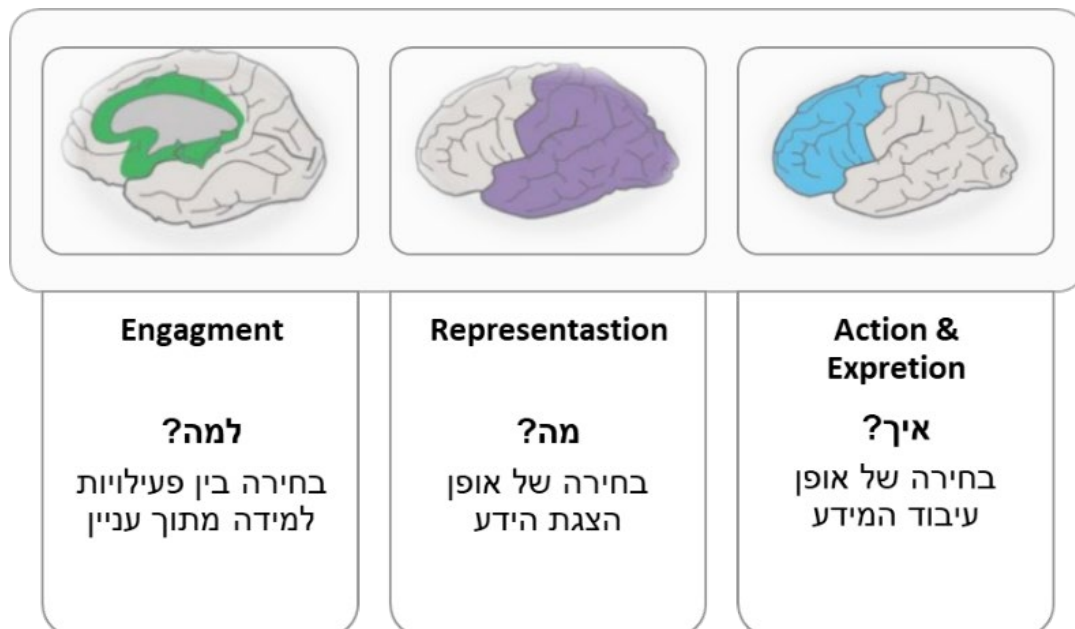

Jenny Muñiz, 2019

עיצוב אוניברסלי ללמידה (UDL) Universal Design for Learning

העקרון בבסיס הגישה ממוקד בהפחתת חסמים פיזיים, קוגניטיביים וארגוניים בלמידה לכלל התלמידים על מנת לאפשר טיפוח לומדים עצמאיים מבלי להנמיך את הדרישות והסטנדרטים הנדרשים. יישום העקרון מתבטא בשלושה ממדים המבוססים על מבנה ותיפקוד המוח: למה? – מתן בחירה בין פעילויות למידה בהקשרים הרלוונטיים לתלמידים מכון לגירוי הרשת הרגשית במוח. מה? – שימוש באמצעים שונים של ייצוג מידע וידע, וביטוי הידע, מכון לגירוי הרשת ההכרתית במוח. איך? – הצגת חלופות בדרכי הלמידה, הכוללות כלי עזר ברמות ובאינטנסיביות משתנה, מכון לגירוי הרשת הקוגניטיבית במוח.

פרקטיקות אפקטיביות של גישת העיצוב האוניברסלי בלמידה הן: מתן בחירה בין אפשרויות ללמידה ושילוב טכנולוגיה להסרת חסמים בלמידה, בהן טכנולוגיות מקוונות כמו תוכנות מחשב, אתרים מונגשים, חומרי לימוד הכוללים תפריט נגישות (הגדלת גופן, צביעת טקסט, הקראה ועוד).

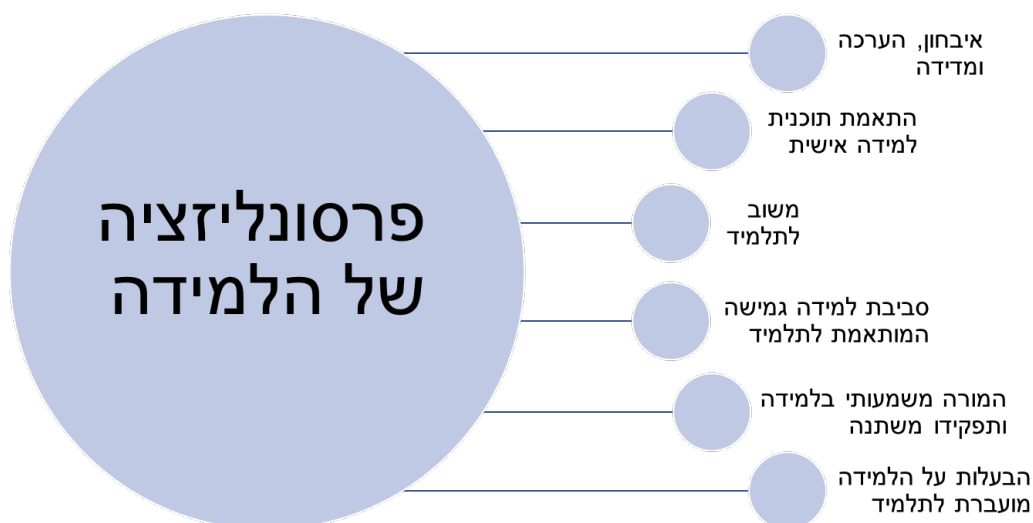
CAST (2018). Universal Design for Learning Guidelines version 2.2. Retrieved from <http://udlguidelines.cast.org>

הוראה פרסונלית

העקרון עליו נשענת הוראה פרסונלית גורס כי יש להתאים תוכנית למידה באופן אישי לכל תלמיד ותלמידה על פי צרכיהם- קצב למידה שלהם, תחומי עניין, חוזקות ועוד, על בסיס מיפוי של מאפיינים אישיים, חברתיים וסביבתיים של התלמידים.

- התאמת תוכנית למידה אישית להתאמת תוכנית למידה אישית

הפרקטיקות המאפיינות הוראה בגישה זו הן שימוש במערכות טכנולוגיות לאיבחון והתאמת הלמידה לצרכים הייחודיים של כל תלמיד ותלמידה, מתוך מאגר רחב של תוכניות למידה, עבודה בקבוצות בהרכבים מגוונים, משוב מידי בונה ומקדם והערכה תדירה

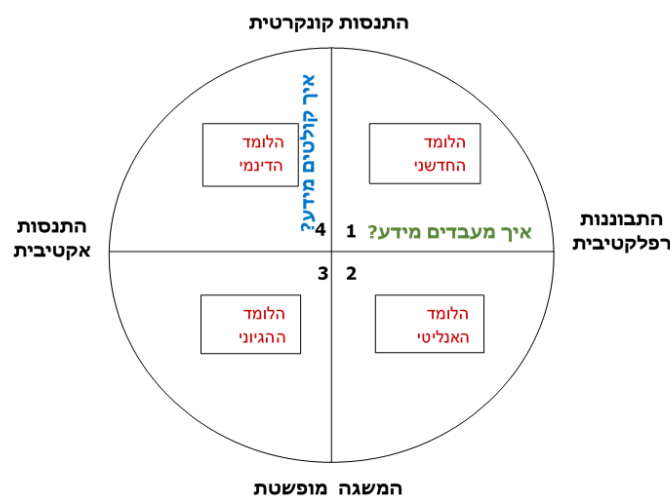

פרסונליזציה של הלמידה – ערכים מרכזיים (שמש, 2017)

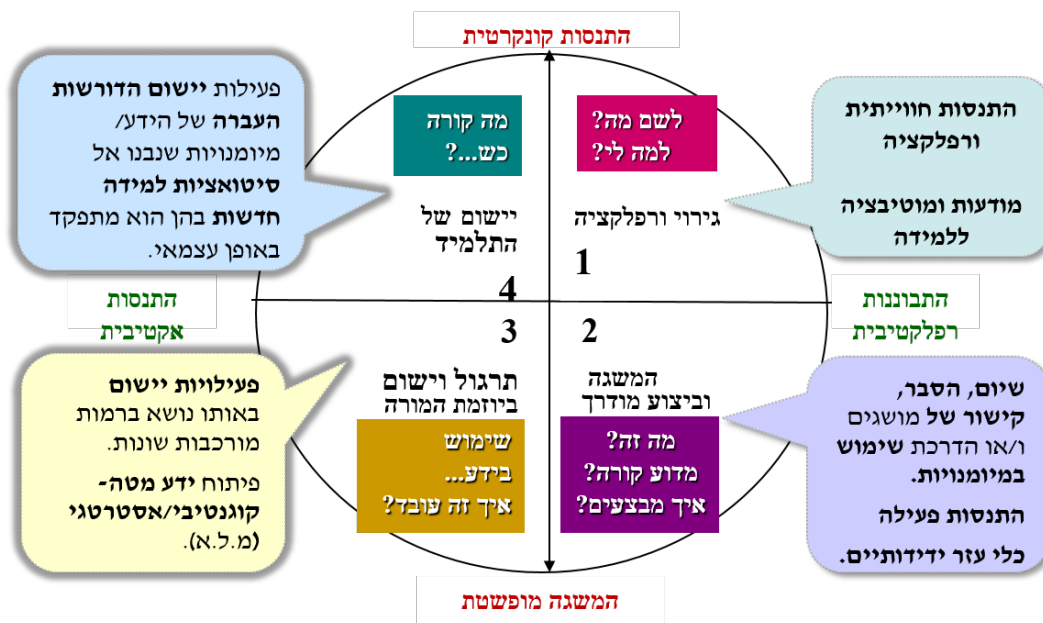
הוראה לפי מעגל למידה

העיקרון שבבסיס מודל מעגל הלמידה הוא מתן מענה ביחידת למידה (שיעור או נושא) לשונות שקיימת בין לומדים בהקשר לאופנים שסייעו להם להגביר ולהתמיד בקשב שלהם במהלך הלמידה: אופן קליטת תוכן או מיומנות חדשים - התנסות קונקרטיה אל מול המשגה מופשטת, ולאופן עיבוד המידע - התבוננות רפלקטיבית אל מול התנסות אקטיבית.

הפרקטיקות המאפיינות הוראה בגישה זו הן תכנון פעילויות לשיעור או יחידת נושא שמתחשב בכל היכולות של הלומדים **בלי לכוון לומדים למסלולים** כמוצג בתרשים הבא. זהו מודל מעשי שניתן ליישום מיידי על-ידי המורים.

מקארת': מעגל הלמידה 4-mat (McCarthy 1980, 1990)

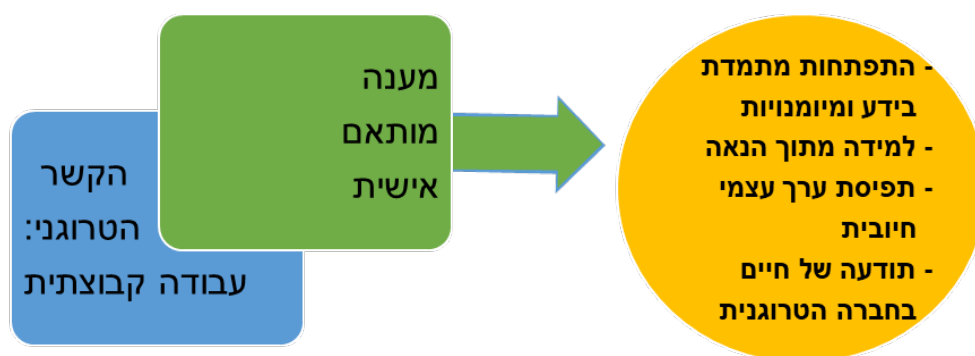
מודל מעגל הלמידה (McCarthy, 1980, 1990)

דוגמאות לפעילויות לפי מעגל הלמידה בנושאים של "חומצות ובסיסים" ו"יחסי גומלין בין יצורים חיים" ניתן למצוא [באוגדן הדרכה לכיתה הטרורגנית](#) החל מעמוד 127. חינוך הטרורגני

חינוך הטרורגני

העקרון אותו מדגישה גישת החינוך ההטרורגני הוא מענה ייחודי בהקשר הטרורגני, כלומר, חיבור בין למידה שיתופית המתרחשת באינטראקציה עם השותפים לתהליך הלמידה ובין מענה אישי לכל תלמיד ותלמידה כחלק מחוויית הלמידה האישית.

הפרקטיקות המרכזיות המאפיינות הוראה בגישה זו גיוון בדרכי הוראה-למידה, עבודה בקבוצות הטרורגניות, מתן אפשרויות בחירה ברמת התכנים, התהליך, התוצר והשותפים ללמידה, שגרה של מפגשים אישיים בין מורים לתלמידים

חינוך הטרורגני (ברק-מדינה, 2019)

השוואת המאפיינים המרכזיים של הגישות השונות למתן מענה לשונות לומדים

הטבלה הבאה מציגה את המאפיינים הבולטים ביותר מבין מאפיינים רבים בגישות השונות שהוצגו עד כה.

טבלה 1. מאפיינים מרכזיים בגישות השונות למענה למגוון הלומדים

הגישה מאפיינים מרכזיים	הוראה דיפרנציאלית	הוראה קשובה	הוראה קשובת תרבות	עיצוב אוניברסלי ללמידה	הוראה פרסונלית	חינוך הטרונגי	מעגל הלמידה
גיוון דרכי הוראה למידה	✓		✓	✓	✓	✓	✓
למידה שיתופית	✓		✓	✓	✓	✓	✓
דיאלוג		✓			✓	✓	✓
משוב בונה ומקדם		✓	✓	✓	✓		
בחירה בין אפשרויות ללמידה	✓	✓		✓	✓	✓	
תוכנית למידה אישית	✓	✓		✓	✓		
דיגום			✓				
שימוש בטכנולוגיה				✓	✓		